

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
 Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordantca 122. sz.
 Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
 Hirdetéseket felvételnek: Helyben: kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papirkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király utca 60. sz.) Bécsben: Haasensteinsche Buchhandlung (Neuer Markt 11. sz.) Oppel Alajosné (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse öf. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart.
 Nyitlári cizkek: sora után 20 kr. előleg bevétele mellett a szerkesztőséghez címzendők.
 Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Előfizetési föltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

9 hóra	9 ft o. é.
félévre	6 „ „ „
évnegyedre	3 „ „ „
egy hóra	1 „ „ „

Az előfizetés minden hó 15-től megújítható.

Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur könyv- és Keresztény Pál ur papirkereskedése.

Az előfizetési pénzek a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Közeledés-e vagy pártesél?

Pest, mart. 20.

△ Parlamentí küzdelmeink látszólag nyugponthoz jutottak. Véletlenül jött ez a fordulat, s ép ezért az eddigi előzmények után, jogosan kérhetjük: közeledés-e ez, vagy pártesél? Rövid szünetet jelez-e, vagy jobb utra térés?

E pillanatban már megkezdék a többség és az ellenzék részéről kiküldött 9-esek az értekezést a fölött, hogyan lehessen az ellenzék által előidézett parlamentí chaosnak véget vetni, az eltérő nézetek egyeztetésére módot találni.

Ha ellenzékünk zömének, a balközépnek parlamentí közel multját nem képeznék különösnél különösebb, meglepőnél meglepőbb fordulatok, kanyarodások, elhajlások, — akkor, a részéről e napokban ismételt kiegyezési ajánlatot teljes jóhiszeműséggel fogadhatnók, sőt újjal mutathatnánk arra, mint a kiozanodás biztos jelére.

Amde, ki tagadhatja, hogy van elég okunk az ovatosságra, ök tanítottak meg arra, hogy vide cui fide.

Tekintsünk csak vissza balközépünk bölcsőjére s azután vizsgáljuk mai alakját. Nemde, be kell vallanunk, hogy nagyon de nagyon elváltozott, ugyszólva kikelt a képéből.

Ha a párt eredeteket kiadott programját vesszük elő s olvassuk benne: a deputatíot — delegatíot, — a quotát csak 2%-al kisebbitve, — ha vezérferfiak sajtó útján tett nyilatkozataiban, látjuk kimutatva, bebizonyítva, hogy az állandó hadsereg két részre szakítását nem tanácsolják az európai viszonyok, — mily nagy nehézségekkel

jár és mennyi időbe kerül egy külön hadsereg felállítása, s hogy erre legelőbb is 5—6000 jó főtiszt kellene, — ha, mondom, mindezeket olvassuk s azután ma, alig pár év mulva ugyanezen párt mindenáron eltörölni óhajlja az absolutistícus él nélküli deputatíot (a delegatíot), — felmondani szeretné a quotát egészben, s mindenkéltől a külön hadsereg eszméjével próbál új híveket toborzani, — bátran állíthatjuk, hogy a balközép önmaga sem ismerhet ezekben saját régebbi programjára. Pedig országos ügyekben vezető nagy államférfiak, — annál inkább pártok, nem egy két évre szokták elvi eljárásuk mikéntjét, egymásutánt megállapítani.

Egy időben ép a balközép leghevesebben ostromolta a szélbal tulzásait, politikai hóbotjait; ma ép ezen zászló alá sorakozva csinálták meg a chaos, a magyar, ilyesmitől eddig szűz parlamentben. Ily meglepő fordulatot észlelve csak a minap, bizony ez oldalról kifelhetik egy újabb pártesél, egy parlamentí csin is, mely alatt a beszédbe kifarkozott, a parlamentí strikkolásba beleuntak, ismét felüldülhetének, szorakozhatnának, hogy új erővel lássanak azután az agyonbeszélés nemes mesterségéhez.

Azonban azt sem tagadhatni, hogy a kiozanodásra is lehet elég oka a mi loyalis ellenzékünknek.

A művelt Európa napisajtója: az angol és francia, a belga és német elítélte az ellenzék legújabb törvényalkotást-gátló manőverjét; a hazában nemcsak a nemzet roppant többsége, hanem még a széleskedő nemzetiségiek is pálcát törtek az éretlenség scénái fölött; mindez gondolkodásra indíthatja a pártvezéreit, s innen származhatott a kiegyezkedés megújított ajánlata.

Talán Ghyczy és a hozzá hasonló higgadt férfiak bepillantottak e napokban a világtörténelem nagykönyvébe, s ott elolvasták egy régi szomszédunk nemzeti fejlődésének siríratát, mely szerint egy hős nemzet felett Európában főleg azért törtek pálcát, mert országgyűlési csinjeiből, dühöngéseiből azt következtették a többi népek és országok, hogy ez a nép

államalkotó és fenntartó nem lehet, s bármí alkotmány alatt magát bölcsen kormányozni képtelen. Ha ezt úgy minden oldalról meghányták, vetették a mi ellenzékünk bölcsői, könnyen állíthattak lelki szemeik elé párhuzamot arról, mit ártott legutóbbi parlamentí éretlenkedések nemzetünk politikai hírnevének, és mit ártathatna, ha ez továbbra is így folytattatnék az egész művelt világ

— Kazimir János még soká élhet, talán még tovább mint én; ha pártjához állok fiam lengyel király lehet, de minő feltét alatt? hogy elhagyja ősei vallását, hm... hm...

Rákoczy nem tudta feledni, hogy saját ne-jének a szép Báthory Zsófnak mily lélekvesztő tusái valának, midőn mint György urfi jegyesse a buzgó Loránffy Zsuzsánna felügyelete alatt Dajka püspök tanításait hallgatni s a várkapolnában kenyérrel és vízzel communicálni kénytetett.

— Soha! — kiáltott fel Rákoczy ilyenkor — fiam nem lesz vallásvaltoztató! Szövetkezem Kazimir elleneivel; a királyi palota tetejéről leütetem a lengyel keresztet s a bárony kárpitos szobákban Istent dicsőítő zsolozsmákat fogok énekel-tetni!

Második Rákoczy Györgynek még ekkor tekintélye, pénze s katonája több volt mint előtte és utánna akármelyik erdélyi fejedelemnek; de azért ő is csak egy, mint amazok és valamennyien a török császár hűbéresse vala.

Talán fölösleges mondani, hogy a török uralom történetünk korában, jelen szerény helyzetéhez képest, mily roppant kiterjedésű volt. Azon korban nem annyira a bekebelezés, mint a hűbéri rendszer divatozván, a török császárnak épen egy Ázsiában, mint Európában számos apróbb államok tartoztak védrasága alá.

Ezen véduralommal kapcsolatban először, a hűbéres államok fejeit, tekintettel az öskövetkezési vagy szabad választási jogra, mindenkör a császár erősítette meg, elküldvén nekik az uralkodás jelvényeit; másodsor, a császár ezen hűbéresektől évenként bizonyos mennyiségű adót hajtott fel és harmadsor, háborn idején fegyveres segílyt követelt, táborához való csatlakozást vagy külön működést parancsolván nekik; de ezen három ponton tul semmibe azaz a hűbéres államok belkormányzásának egyetlen ágába sem elegendett.

Gyakran megtörtént, hogy ezen hűbéres államok, szomszédok közt könnyen keletkezvén a pör, összeeszdültek, haddal rontottak egymásra s néha a beavatkozó török basát is, mint hivatal vendéget megszalasztották. A győztes ur ilyenkor a nagy ur számolyához ajándékokkal járult ügynökei által

megbotránkoztatására. Mert a fölöl ne kétségeskedjenek az ellenzékí urak, hogy a midőn arra vállalkoztak, hogy nálunk a parlamentarísmus alapgyökerét aláassák, ezzel állami létünk életeréjét emelték a meggondolatlanság bárdját: —

csak mint az alkotmányos szabadság zászló-sai, mint politikailag érett, parlamentí téren iskolázott, bölcs vezérállamférfiakban soha sem szűkölködő, önmérsékletben kiváló, lélekszáma nem nagy, de erkölcsileg hatalmas nép tarthatunk számot arra, hogy a többi Európa — melyben most vajmi kis pontot képez a Nagy Lajos hajdan 24 — 30,000 □mérföldnyi magyar-lengyel birodalma — elismeri nemzetünk államalkotó, államfentartó képességét, erejét, s a tehetséget, hogy mi vagyunk hivatva mások vezetésére, és nem talál reánk a mit már a nemzetiségi-ellenzékíek oppositíonk tetteiért nemzetünk szemébe mondogatnak, hogy: a magyar elem politikai érettsége — vak vezeti a világtalant, s ezért őket illeti a vezérszerep Magyarországon.

Az ellenzékíek meglehetősen felkavarták a hullámokat; de mi reméljük, hogy az utolsó pár hét eseményei, a hazai közvélemény nyilatkozata s a művelt külföld íntései megtették hatásukat. Bár így lenne; bár ne csalódnánk! Bár látnók a magyar nemzet íment kockázatot politikai jó hírnevét ismét régi díszében. Bár találnák fel pártjaink kiküldetői a közvetítés, ezuttal igazán arany közepútját. Hisszük is, hogy még feltalálhatják, ha csak az ellenzék nem jön megint tulságos követelésekkel, avagy nem akart egyebet, mint pártesellel időt vesztegetni. Vederemo.

A „Kol. Köz.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. Állítólag Andrassy gf visszatértekor úgy nyilatkozott egy diplomata előtt, hogy a jelen crisisből a Deákpart még jobban megerősödve fog kiemelkedni, mert taktikája correct, célravezető.

Konstantinápoly. A porta Bécsben és itten helytt székelő bankárokkal óhajlja a vasuti kölcsönt megkötni.

Legújabb táviratok.

Bécs, mart. 20. A holnap összeülendő minisztertanács érelyes rendszabályok fölött fog tanácskozni a cseh feudálisoknak a prágai gazdasági hazafias egyletben tanusított skandalósos magaviseletével szemben. — Az egylet híhetőleg fel fog oszlatni, a kir. biztos pedig gyá-

s ha ezek ügyesen jártak el, a tény igazoltnak nyilvánított. A győzelmessé lón ilyenkor az igazság és a kegyelem, míg a rövidebbet huzott hűbéres és önfelügy beavatkozott török basa, mert a nagy dicsőség és győzelmetlen császár fényes kardjával hódított örökös birodalmának hadi népeit kockáztatni merték, a kegyvesztésen fölül néha még a selyem zsinort is kiérdemelték.

Második Rákoczy Györgynek is szomszédai-val elég pöre és összeeszdődése volt. Többek közt a legközelebbi alkalommal az oláhországi és havasalföldi vajdákat s a segélyekre siető török basát, nemcsak megverte és megszalasztotta, hanem a vajdákat ki is szorította birtokaikból s a megürült vajdai trónokba saját véenceit ültette.

Elküldötte ugyan ő is rögtön a fényes kapura ajándékokkal ellátott követet, de kiknek bőkezűségük és buzgó igyekezetük dacára is nem sikerült a nagy urat kibékíteni és magas kegyelmét megnyerni.

Ilyen volt a helyzet, midőn második Rákoczy Gy. a lengyel hadjáratra készül, midőn 1657-ik év január hó 14-én Máramarosmegyében Viskben országgyűlést rögtönöz; előterjeszti a lengyel királytól szenvedett bánatmait, távolléte idejére kormányzóknak kinevezi Rhédei Ferenczet, Serédi Istvánt és Baresai Ákóst, s midőn a kikelet első hírnökei megérkezének, megfuvatja a harci tárogatókat, elbucszik a csekély számu Rendeklöl és könnyező családjától, s harmincezer főből álló fényes hadseregével s az erdélyi nemesség díszével beindul Lengyelországba; Kazimir János hadai apró s inkább látszólagos ellentállások után lépésről lépésre hátrálnak előtte.

Rákoczy bevonul Krakkóba, beveszi Bresian nevű elsőrangú erős helyét az országnak, találkozik szövetségeseivel a svéd királylyal. Ekkor hozatott szóba, hogyan ösztändják föl a meghódított országot. Megegyeztek-e, vagy meghasonlottak a fényes szákmány fölött? annyi bizonyos, hogy a svéd király a diadalmas táborozásak egy derült reggelén tudatja Rákoczyval, hogy őt a dánok otthon megtámadták, s trónja védelmére kénytelen visszavonulni.

va eljárása miatt elmozdítani. A császár igen el van keseredve a történetek fölött.

London, márc. 20. Birminghamban nagy meeting tartanak a napokban, hogy tiltakozzanak a romániai zsidók üldözései ellen, s gyűjteket rendezzenek számukra.

London, mart. 19. Az alsóházban Horsman az-iránt interpellál: hajlandó e a kormány biztosítást adni a fölöl, hogy Amerikának semmi további javaslata sem fogadtatik el az országra nézve kötelező gyanánt, míg a felett a parlament a maga nézetét ki nem fejezte.

Belgrád, mart. 20. A hadügyminister számos kíséretével visszaérkezett Baziából. a hol a szerb fejedelem és regensége nevében Románia fejedelmét üdvözölte.

Róma, mart. 19. Egy palermói sürgöny jelenti, hogy Frigyes Károly herceg az ottani színházban ovatótkban részesült. A herceg holnap Tunisba indul. Egy florenzi távirat a szász koronaherceg odaérkezését jelenti; ugyanó esütörtökön leend Romában.

München, mart. 20. A képviselőkarámban a kormány törvényjavaslatot adott be 27 millió megszá-vasára íránt, mely a vasuthálózat kiépítésére és az államvasutak anyagszereinek szaporítására fog igénybe vétetni; továbbá egy másik előterjesztményt a hadi kárpótlásból kapott összeg hóváfordítása íránt.

Berlin, mart. 20. Az országgyűlés ápril 8-kán gyűl egybe.

Düsseldorf, mart. 20. Egy ma kiütött nagy tűz-vész az akadémia-épület egy részét szétrombolá; a mügyűjtemény megmentett.

Versailles, mart. 20. A Németországgal kötött postai egyezség elfogadtatása igen valószínű.

Odessa, mart. 20. A czár a különbözö hadilestekből számos katonának szabadságra bocsátását rendelé el, és pedig határozatlan időre.

Boroszló, mart. 20. Azon rendelet visszavételét várják közelebből, mely a szerzetes testvéreknek Posen nagyhercegségben való letelepedését megengedte volt.

Konstantinápoly, mart. 20. A sultán fényes küldöttséget menesztend Odessába a czár üdvözlésére.

Lapszemle.

A „Reform“ örömmel üdvözlöné a compromissumot, ha tudná, hogy komolyan ajánlatik. A főkérdés természetesen az marad, hogy milyen áron volna létesíthető? Ezen ár nem lehet sem a parlamentarísmus elvének, a többség döntő befolyásának feláldozása, sem pedig bármí pártnak — még a szélsőbalt sem véve ki — megaláztatása. Azért, ha megvan a baloldalon az öszinte kibékülési szándék, a jobboldal bizonyosan még áldozatok árán is kész segédkezni nyujtani a parlamentarísmus becsületének helyreállítására. De épen azért

Rákoczy a helyett, hogy szintén hazafelé vezetné táborát, elkíséri a svéd királyt Lithvanián keresztül Pomeraniába. A svédék itt hajóra ülnek. Az erdélyi tábor a parthosszán „Istenhozzádót“ integet, hja, de az erdélyi tábornak nem arrafelé van hazája!

Végre Rákoczy is megfordul. A lengyelek a visszavonuló sereg előtt fölégetnek eleséget és menhelyet. Krónikáink e visszavonulásról jellemzőleg írják: szerencse volt még, hogy e tájban érvén a cseresznye, az erdélyi tábor két hétig cseresznyével élt, a fejedelem is ritkán kapván kenyéret; mely inségben sokan betegedtek, s a fizetett népeknek nagyrésze szökdödni kezdett.“⁷⁾

Ehez járult, hogy a folytonos esőzés miatt a Visztula megáradt, az utak megromlottak, a nehéz társzekereket és ágyukat nem lehetett tovább vonatni, s végre a muszka czár a kozákokat hazaparan-csolta. Az orosz politica nem látta-e elérkezettnek az időt, midőn Lengyelország földaraboltas-sék? vagy Rákoczynek a svéd királylyal osztozkodása nem tetszett? elég, hogy Rákoczy szerencsétlensége közepette magára hagyatik.

Ekkor értesül a fölöl, hogy Podoliában visszavonulást elválandó, ott áll a krimiai tatárchám, hatvanezer magával, s a haragos nagyrának azon nyilvános rendeletével, hogy a felfuvalkodott Rákoczyt, az engedetlen pártos hűbérest megfenyítse.

Rákoczy ilyenén szorult helyzetében békéért folyamodik a lengyel királyhoz. A békeföltételek szigorúak és megalázók voltak, de az erdélyi tábor akármí áron békét óhajtott. Eljöttek tehát a lengyel biztosok Potoczky, Csernoczyk és Szápia lovagók és megindították az erdélyi tábor, hogy a tatárokat kikerülvén, a határszélekre vezessék, de a mint Kemény János, erdélyi fővezér emlékezetesen megírta, a tatárok megjelenésükért díjt követelvény, a lengyel biztosok az erdélyi urakkal fizettették meg a díjt, elvezetvén a menekvést remelő hazavágyó tábor a hazai hegyek védvonalai helyett épen a tatárok körmei közé.

⁷⁾ Lásd H. Rákoczy György élete. Irta gróf Bethlen Imre. N.-Enyed, 1819.

TÁRCZA.

PÁRTKÜZDELMEK.

(Korrajz.)

Irta:

Komáromy Ferencz.

VII.

Mielőtt elbeszélésemet folytatnám rövid történelmi tájékozásra van szükség e helyen.

1657-ik évben a svédék Kazimir János lengyel királyt saját országában haddal megtámadván, a lengyel uralom alatt élő kozákok is föltáznak ellene.

Mily könnyen kézelték hajdan a hadüzenet dolgát, a jelen eset is bizonyítja. A svédék ugyan is támadásuknak azt adták okul, hogy Kazimir János ezimek közt a svéd királyi czímet is használja (tehát czimbitorlást) a kozákokat pedig az orosz terjeszkedési politika bujtogatta.

Kazimir János ilyenén szorult helyzetében fényes küldöttséggel tisztelte meg második Rákoczy Györgyöt, Erdély fejedelmét; neki ígervén halála esetében, (magának gyermekei nem levén,) a lengyel koronát; ha mint szövetséges segélyére siet, s ha fiát, a szép reményű fiatal Rákoczy Ferenczet a lengyel nemzetnek átadja neveltetés végett.

A lengyei urakat a svédék és kozákok küldöttéi követték, kik az érdekében beavatkozandó fejedelemnek a meghódítandó tartományokból osztályrészt ígértek. Végre megjelentek a pártos lengyel urak és elégtelnek. Ezek telebeszéltek Rákoczynek fejét, azt állítván, hogy a Kazimir ígérete üres hang. Protestáns vallásu utódot ő nem óhaj s az ifjú Rákoczy Ferenczet a lengyel nemzetnek nevelés végett átadatni azért kívánja, hogy őt a házi nevelésben részesítvén a catholica szent hitre térítse.

Midőn valamennyien távoztak második Rákoczy György elméjében ekép hánytva vetette a dolgot.

Hirdetmény.

Székel-Földvár birtokos-közönségének a községgel egyesített szesz-, pálinka-, bor-, ser-, s egyéb lángtartalmu italok koresomáriási joga 1872. évi május 1-én kezdődő 3 egymásutánj évkére, jövő április hó 2-án d. e. 9 órakor Földvárt a községi falushírói háznál árverés után haszonbérbe fog kiadni; az árverezési feltételek a hivatalos órák alatt, az alsó-járási dűlői hivatalnál addig is bármikor megtekinthetők.

Székel-Földvár a kocsári elsőszálya indóháztól 10 percz távolságra esik. Felvinczen, márcz. 14-n 1872.

Alsójárasi dűlői hivatalól.

Kovács Albert.

(433) 1—3

Gy.-Fejérvárt.

a Széchenyi-utczában, az ugynevezett Székeszalai-tele ház és telek.

a rajtálvó 3 osztálybeli lakó- és gazdasági épületekkel, nagy gyümölcsös- és veteményes-kerttel

eladó.

Értekezhetni itt Kolozsvárt id. Biró Miklóssal, b.-székelutca, 131. sz., Gy.-Fejérvárt Danffy Károlylyal, Sz.-Keresztúrt Pap Jánossal.

Legújabb szervezet

értékes órák könnyű megszerezhetősére
Részlet-fizetés
mellett.

Buschek János,

órás s a legnagyobb óráraktár tulajdonosa N.-Szébenben,

a „Magyar Korona” szállodával szemközt, háttérül az órászükséglet urának tisztelte jelenteni, hogy a jelen időköz mérvé, s hogy számos órájásnak megtekinthetők, a t. e. március 1-től kezdve, mindenféle órá 2 és 10-évi részletfizetés mellett árul.

Az árak ily részletfizetés mellett is a legolcsóbbra szabók. t. i.:
Arany úri- és hölgyórákra 34 ftól 170 ft értékig legkisebb részlet 5 ft o. e.
Ezüst úri- és hölgyórákra 14 ftól 40 ft értékig legkisebb részlet 3 ft o. e.
A legolcsóbb inga- és francia borító-órákra 30 ftól 100 ft értékig legkisebb részlet 4 ft o. e.
Minden más órára legkisebb részlet 2 ft o. e.

Az arany és ezüst órák mind hivatalosan vannak fémlevezve.
Az első részlet lefizetésekor minden vásárló egy helyezett részletfizetési jegyet kap, a melyben a részletek annusztárai, az utolsó részlet lefizetésekor ki fog szolgáltatni a kívánt órá a részletfizetési jegy visszavételére mellett, és kap minden vásárló egy 30 ft értékű terjedő órára egy évi, és 30 ftal magasabb értékre két évi irásbeli jóváírást okmányt.

Minden a legelső svájci és francia órágyárakkal egyenes összeköttetésben állók csak valódi jó órákat árulnak, minden további felvilágosítást gyorsan s a legújabb modor szerint teljesítenek. Vidéki megrendelések részletfizetési jegyekre ellátottak. Mindenféle órák, remények vagy nem, azin arany és ezüst láncok, ujjak mellett, minden irányban a legpontosabban elküldetnek.
Külföldön azon azon vidéki órák, kik nagyobb gyárakkal mincesen egyenes összeköttetésben, raktaim gyári arban szolgálnak.
(424)

3—3

kell, hogy a baloldal módosításait szabatosan formulázva nyújtsa be, hogy ezen módosításokban megnyugodni a jobboldalnak lehetséges legyen. A kormány és pártja készséggel fogadta a baloldali alkudozási ajánlatot. Nemsokára kitünik, komoly volt-e a baloldal ajánlata, vagy lehetetlenek-e követelése, s így időnyerési szándék akart-e lenni megint az egész?

Az „Ung. Lloyd” kiemeli, mily nagy szüksége van hitelünk- és kereskedelmünknek a külföld bizalmára, melyet most az ellenzék vakmerő módon megingat. De nemcsak hitelünk vesz a parlamenti sajnós események által, hanem politikai tekintélyünk is alábbszáll. A külföld nagytőkéjén át tekint politikai életünk gyöngye oldalait, mi első sorban a berlini és pétervári kabineteket bátoríthatná fel régóta táplált, bár jogtalan czélzataik valószínűsítésére. Elvállalja azért a baloldal a felelősséget? Gondolja meg, hogy a hőpályából idők jártával hógomoly válhatik, mely a haza reményeit eltemethetné.

A „Pesti Napló” az ellenzék által följajlott új compromissum-kísérlet javaslatra megjegyzi, hogy a többség ráállt a kísérlet megtételére, újabb is jelét adva ezzel mérsékletének és engedékenységének. A többség részéről ez csak folytatása az eddigi szigorú parlamentaris eljárásnak. Az első ellenzéki compromissum-kísérlet is azért kelle csak visszautasítania, mert a többségnek föltétlen megadása követeltetett a baloldal által. Mégis kész most, felejtve az ellenzék által azóta ültört méltatlan játékok, újra fölvenni az alkudozás fonalát, kész még egy békekísérletre, kész egész azon határig menni, a melyen a lemondás kezdődik, kész áldozatokat hozni, mire pedig mint többség, annál kevésbbé volna kötelezve, mert a nemzet közvéleménye az ő részén van: s mindezt csak azért, hogy a nemzet törvényhozása visszaadassék önmagának. Gondolja meg ezt az ellenzék, az ő kezében a helyzet kulosa, őt terheli ezentúl a felelősség teljes sulya: s ne követeljen lehetetlent.

A m. kir. honvédségi Ludovica-Akademia felállításáról szóló törvényjavaslat.

II.

Indokolás.

Azon idő óta, a midőn az 1808. évi országgyűlés a trón iránti hűség, s hazaszeretet magasztos érzelmeitől indítatta a VIII-dik t.-cz. alkotása által, egy nemzeti katonai akadémia alapját megvetette, hazánk viszonyai lényeges változásokon mentek keresztül; ugy, hogy ezen intézet felállításának tervezeténél mindenekelőtt az említett évi VII-dik és az 1827-dik évi XVII. t.-cz.-nek a jelen viszonyoknak megfelelő módosítását kell javaslatba hoznom.

Ha a törvényhozásnak a hivatkozott törvényekben nyilvánult akaratát általában tekintetbe vesszük, önként azon meggyőződésre jutunk, hogy a mennyiben azok értelmében egy magyar nemzeti katonai akadémia felállítása szándékoltatott, ugy hazánk véderejének az 1868. XL., XLI. törvények által történt szervezése után alig lehet kétség abban, hogy a Ludovici alap s alapítványok fölhasználásával rendszeresítendő intézetnek célja nem lehet más, mint a honvédség részére megkívántó tiszteknek kiképzetése.

Az e tekintetben fönnforgó indokok közül figyelemre-méltó az, hogy az álló hadsereg részére szükséges tisztképzésről s e téren megkívántó magasabb szakismeret szerzéséről, már minden irányban gondoskodva van,

míg a honvédség részére, mindamellett, hogy itten a szükség tisztekben, aránylag nagyobb, eddig csak ideiglenes tanfolyamok felállítása volt lehetséges.

De a honvédséghez az 1868. XLI. t.-cz. értelmében, csakis oly egyének levén befogadhatók, kik védőketeleztettségnek az álló hadseregben immár eleget tettek, vagy kik a honvédséghez sorozás után azotnak be: ezen körülmény, illetőleg az intézetnek a honvédség érdekében leendő fölhasználása, már magában önkéntlenül igényli, hogy az akadémiának, 1808-ban tervezett s a VII-ik törvényekben kifejezett azon szervezete megváltoztassék, mely szerint 12, vagy 13 éves ifjaknak elfogadása s 6 éven át leendő nevelése s kiképzetése tervezetett.

A midőn tehát az 1808. t.-cz. 2-ik §-ának megfelelően — a m. kir. honvédségi Ludovica-akadémia felállítására vonatkozó törvényjavaslatot ezen az ország törvényhozó-testületének bemutatom, nem mulaszthatom el, hogy az intézet rendszerére s benső rendezésére vonatkozó javaslatot a következőkben ne indokoljak.

A honvédségben általában a tisztek képzése s kiképzetése, a következő 3 irányban veendő tekintetbe:

1. A honvédség tiszteinek mintegy $\frac{3}{4}$ -d része a szabadságot állományba tartozván, ez irányban a szükséglet oly nagy, hogy azt az eddigi tapasztalat szerint a honvédelegység létszáma szaporodásának arányában kiegészíteni alig lehet: az oktatás főszála tehát jövőre is az egyes kerületekben fölállított tisztképző-iskolákra lesz helyezendő; melyeknek két havi tartama alatt arra alkalmas honvédek szabadságot állománybeli hadapródokká, illetőleg tisztekké lesznek kiképezve.

Minthogy azonban a mai nap divó hadviselés s a honvédség szervezete követelményeinek nem felel meg, ha a tisztek összes számára nézve csak is a szakismeretnek és szolgálati képességnek néhány hó lefolyása alatt elsajátítható mérvével akarnák beérni; szükséges,

2. hogy külön tanfolyam rendszeresítessék, a honvédség azon hadapródjai, illetőleg tisztjei számára, kik a hadi szolgálatot életük földatának tekintik, s kiknek hivatásuk, hogy a honvédség állandó szolgálatában az oktatást főleg ők vezessék; és a honvédség zömét képező szabadságos állománybeli tiszteknek és legénységnek keretül szolgáljanak.

Végre szükséges, hogy a tetteges szolgálatban álló tiszteknek egy része a béke idején, de különösen mozgósítás alkalmával előforduló különféle szolgálatok magasabb követelményeinek is megfelelhessen; s miért is

3. arról kelend gondoskodni, hogy a már szolgálatban álló, és szintegy tehetségeikre, mint gyakorlati alkalmazhatóságukra nézve kitűnőknek bizonyult tisztek alkalmat nyerjenek maguk bővebb és alaposabb kiképzhetésére, s különösen alkalmasokká váljanak arra, hogy a segédtszti s vezérkari szolgálatra, vagy tanárokl használathassanak.

A mint azonban a szabadságot állományu tisztek képzésénél okvetlen szükséges, hogy az iskoláknak kerületenkint leendő fölállítása, valamint a pesti egyetemen s az egyes akadémiákban rendszeresített hadtudományi előadások által alkalom nyújtassék arra, hogy a tiszt kikepzetésre vágyó vagy arra alkalmas egyének a szükséges oktatásban lehetőleg nagy számban részesülhessenek: ugy másrészt a behivandó hallgatók aránylag csekélyebb számánál fogva, nemesak lehetséges, sőt a szolgálat érdekében kívánatos is, hogy a katonai kiké-

peztetés utóbb említett két ágazata központilag kezeltessek.

Ehhez képest az életbe léptetendő Ludovica-Akadémiát, az előleges tervezet főczéljának jobban megfelelő alapon szervezni alig lehetne, mintha, az említett két tanfolyamot magában foglaló intézetkép felállítatik, és a Pesten levő épület annak elhelyezésére felhasználtatik.

Ezen fölgöszből kiindulva lón tehát a m. k. honvédségi Ludovici Akadémia tervezete szerkesztve, és babár ezen szervezet a kivitelle nézve lényeges pontokban tér is el attól, melyet az 1808. évi VII. t.-cz. tartalmaz, mindazáltal bizton merem reményleni, hogy általa el leendő apáink által kitűzött azon cél: „hogy fiaik, utódjaik a hazáért, ősi alkotmányért, s a fölséges uralkodó házáért ne csak bátorsággal, de tudományosan is harcolhassanak.”

Ae intézet életbeléptetésére nézve reménylen, hogy az épület átalakítását és berendezését olyképen fogom eszközölthetni, miszerint a tanfolyam már folyó évi november hó elején az akadémia épületében lesz megnyitható.

Minthogy azonban a f. é. költségvetésben az említettkezimen felmerülő költségékről nincsen gondoskodva, nem mulaszthatom el, hogy a midőn a Ludovica-Akadémia fölállítására vonatkozó törvényjavaslatot a törvényhozó testületnek ezenel be mutatom: a tisztelt ház arra is föl ne kérjem, miszerint az ide mellékelt költség előirányzatok alapján:

a) az épület átalakítására 159,063 forinttal b) annak berendezése 35,098 forinttal c) az intézet költségeinek f. évi november és december hóban leendő fedezésére 17,630 frt. összesen 211,791 frt. kimutatott pénzüszükséglet megszavazása által az intézetnek mielőbbi életbeléptetését lehetségessé tenni méltoztassék.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, március 22. 1872.

— A királyné mártius 25-én délután hagyja el Bozent, 26-án Kanizsán ebédel, s ugyanazon nap estején Budára érkezik.

— A kiegyezési tárgyalások csütörtök d. u. és este szakadallanul folytattak. A deákparti 9-es bizottság 1 óra tájban ülészet, s megállapítá javaslatait, melyhez a kormány is csatlakozott. Ezekről az ellenzéki 9-es bizottság, mely este Ghyecz Kálmán elnökle alatt tanácskozott, magánuton tudósítva lón. A „Pesti Napló” szerint, a helyzetfelfogása a két párt között némi közlekedésre enged következtetni, a dolog végleges eldöntését azonban a pénteki együttes conferentiától várták.

— A választási törvényjavaslatot illető d. u. tárgyalások folyamából ugy látszik, hogy annak mostani vitatása továbbra is folytatatni fog, s a kérdés csak az lehet, hogy vajjon a vita a délelőtti és esti ülésekben együttesen, vagy pedig ezek csak egyikében folytattassék.

— Pulszky Ferencz a „parallel ülések” elfogadását ajánlja, de csak azon föltétel alatt, hogy az egyéb törvényjavaslatok felett az első helyet az öt évi mandatumról szóló foglalja el. — Hirszerint e terv dacára azon áldozatoknak, melyek azzal egybekötvrék, nem talált volna visszatetszést.

— Orsini-bomba. A képviselőház mártius 20-iki ülésében az ellenzék nyugtalan viselte magát — egy-egy sokatmondó ásitás zavarta a ház csendjét — még az elnöki csegettyű is szundikált. Az elnökfeje felett

egyszerre ropogás hallatszék. Orsini-bomba! szóltak a szélsőbal részéről, mire az elnök az illetőket azzal nyugtatja meg, hogy a gáz csillár egyik üvege repedt el „Dehogy — jegyzi meg valaki a jobboldalról — Dobsa Lajos egy viczeze csak most sül el!” Dobsa Lajos egy félórával azelőtt beszélt.

— A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara f. hó 27-én d. u. 4 órakor tartandó rendes közgyűlésének főbb tárgyai: a Romániával kötendő vámszerződés, a Bécsben tartott szállítási enguete határozmányai, a kamarák egyetemes gyűlésén hozott határozatok; panasz a kolozsvár-vásárhelyi vonalon tapasztalt postai rendtelenségek ellen.

Az elnökség.

— Szombaton, folyó március hó 23-án délután 5 órakor az erd. muz.-egylet igazgató-választmányja tudományos ülést tart a tanácsház nagytermében; tárgya lesz: Fináli Henrik népszerű előadása a pénzverésről.

— A magyar színügy pártolóihoz. Tisztelettel kérjük mindazokat, kiket a magyar vidéki színészet nyugdíjalapjának növelésére gyűjtőüvekké bátorokdunk megkeresni, miszerint gyűjtésük eredményét legfőlebb f. hó 30-áig tudatni méltoztassanak, annyival inkább, hogy az, az ugyanakkor együtt leendő magyar színész-congressus elé terjeszthetessék. Kelt a magyar színészekelvezet k. kormányzó-tanácsának f. év március 29-én Pesten tartott üléséből. Az elnökség.

— A hivatalos orosz „St.-Petersburger Ztg” harmadélfasábas cikket hoz a „magyar állapotok”-ról. A képviselőházunkban történő eseményeket parlamenti botrányoknak nevezi, s a többek közt ekképen nyilatkozik: „A közvélemény a szélsőbal viharos igaztásai ellen nyilatkozik, s a vidékről isily szellemű feliratok jönnek. De mindezen feliratok és bátorító-nyilatkozatok nem változtathatnak Magyarország veszélyes helyzetén. Magyarország sorsának új fordulópontján áll. A legközelebbi választások, ha az országgyűlés ezen ülésszaka terméketlenül érne véget, lényeges befolyással lesznek a viszonyokra, s óhajtható, hogy eredményök ünnepléses tiltakozással váljék azon tanok ellen, melyeket a képviselőház ellenzéke vall. De ha ezen várakozás nem teljesül, mi épen ugy lehetséges, mert azon példa megmérgező hatásai, mely a parlament termében adott, valószínűleg nemsokára a korlátokat áttörök, s a tágas közéletbe hatnak, akkor Magyarország a beláthatlan előtt áll, s szerencsésnek mondhatja magát, ha az országban minden hatalmi viszony gyökeresen át nem alakul!

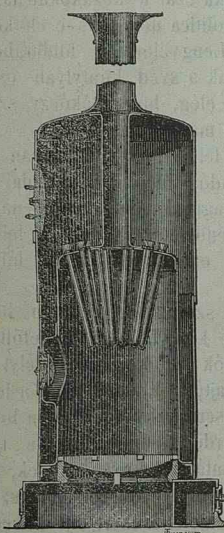
— A bűnvádi eljárásról szóló törvényjavaslatra nézve véleményadás végett kiküldött 5-ös bizottság csütörtökön d. u. tartott megalakuló ülésében elnökké Perczel Béla, jegyzővé Szögyényi László választott.

Nemzeti színház. Szombaton március 23-án „Tulipatan” és „Takarodó után.” Operette 1—1 felvonásban.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.
Márcz. 21-ről: 5% Metalliques 64 95 5% Nemzeti kölcsön 70.20. 1860-diki államtkölcsön 102 80. Bank-részvények 838. Hitelrészvények 34.40. London 110. 25. Ezüst 108.—. Cs. kir. arany 5.28. Napoleondor 8.76.

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 81.25. Temesi 78.25. Erdélyi 78.—. Horv.-Slavon —.—.

Felelős szerkesztő: Sándor János.

ROBEY és TÁRSA

(Limited)

Pest, üllői út 1. szám alatt,

ajánlják a közelgő idényre **szabadalmazott vaskeretű cséplőgépeiket és gőzmozdonyaikat, lőjargányos cséplőgépeiket, vetőgépeiket, úgyszintén javított álló felnyomatu gőzgépek Field-fele csövekkel.**

Újabb gépeink általános elismert munkaképességük felment bennünket minden feldicsérestől, mert a tények felelnek meg, és csak arra kérjük a t. gazdaközönséget, gőzcséplőkre szóló megrendeléseiket mihamarabb kezünkhez juttatni, mert már is kivételesen sok ebbeli rendelmény tétetett nálunk.

Robey and Company Limited, Pest, üllői út 1. sz.

